

EKT

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL
DOCUMENTATION
CENTRE

Υπηρεσίες
SaaS

Διαφύλαξη, Ανάδειξη,
Επανάχρηση Ψηφιακού
Περιεχομένου

Υπηρεσίες SaaS
απο το ΕΚΤ

αποθετήρια

{
Εισαγωγικός
Οδηγός
}

ΕΙΣΑΓΩΓΗ στα Αποθετήρια

Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης | ΕΙΕ

Copyright © 2014 Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης | ΕΙΕ

δ. Βασιλέως Κωνσταντίνου 48, 11635 Αθήνα | τ.: 210 7273900

| f: 210 7246824 | e: ekt@ekt.gr | www.ekt.gr

Το έργο αυτό διατίθεται με άδεια Creative Commons
Αναφορά-Μη Εμπορική Χρήση-Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Ελλάδα
Προκειμένου να δείτε αντίγραφο της άδειας επισκεφθείτε:
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σχετικά με τον Οδηγό	4
Εισαγωγή	5
Η υπηρεσία αποθετηρίων SaaS του ΕΚΤ	5
Βασικές έννοιες	5
Οφέλη	7
Βασικά χαρακτηριστικά αποθετηρίου	8
Προϋποθέσεις & διαδικασία υλοποίησης αποθετηρίου	9
Οι όροι της συνεργασίας	12
Προσωπικό υποστήριξης αποθετηρίου	12
Περαιτέρω πληροφόρηση	13
Παράρτημα: Πλαίσιο Συνεργασίας για παροχή υπηρεσιών SaaS από το ΕΚΤ	14

Σχετικά με τον Οδηγό

Ο Οδηγός αυτός είναι ένα κείμενο εισαγωγής στη νέα **Υπηρεσία Αποθετηρίων SaaS** του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ) που προσφέρεται σε φορείς ψηφιακού πολιτιστικού και επιστημονικού περιεχομένου.

Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη ενός ισχυρού δικτύου φορέων για τη διαφύλαξη και ανάδειξη του διαθέσιμου έγκριτου ψηφιακού περιεχομένου της χώρας, αναπτύσσει μια σειρά νέων υπηρεσιών, αξιοποιώντας το μοντέλο SaaS (Software as a Service = Λογισμικό ως Υπηρεσία), μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται η **Υπηρεσία Αποθετηρίων SaaS**.

Η **Υπηρεσία Αποθετηρίων SaaS** απευθύνεται και προσφέρεται σε φορείς που διαχειρίζονται έγκριτο επιστημονικό και πολιτιστικό περιεχόμενο, το οποίο χρήζει τεκμηριωμένης απόθεσης, ανοικτής διάθεσης, οργάνωσης και ασφαλούς διαφύλαξης. Εξασφαλίζει τη δυνατότητα σε κάθε φορέα ξεχωριστά να δημιουργήσει το δικό του αποθετήριο, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του. Στο αποθετήριο αυτό, ο φορέας συγκεντρώνει το ψηφιακό περιεχόμενό του, το τεκμηριώνει, αποθηκεύει, οργανώνει και διαθέτει, σύμφωνα με διεθνή πρότυπα και κανόνες περιγραφής που ο ίδιος θα επιλέξει.

Το σύνολο του ψηφιακού περιεχομένου διατίθεται μέσα από ένα πλήρως οργανωμένο ψηφιακό περιβάλλον, που αναπτύσσεται και υποστηρίζεται από το ΕΚΤ, με στόχο να προσφέρει μια σύγχρονη εμπειρία πλοήγησης και αναζήτησης.

Φορείς μνήμης, όπως μουσεία, αρχεία, βιβλιοθήκες, αλλά και επιστημονικές εταιρίες, σύλλογοι και φορείς που διαχειρίζονται έγκριτο περιεχόμενο που χρήζει μακροχρόνιας διαφύλαξης, τεκμηριωμένης απόθεσης και ανοικτής διάθεσης μπορούν να λάβουν Αποθετήριο SaaS από το ΕΚΤ.

Ο Οδηγός συνοψίζει τα κύρια χαρακτηριστικά της υπηρεσίας, παρουσιάζοντας τα οφέλη που προκύπτουν από τη χρήση της υπηρεσίας, ορισμένες έννοιες που είναι βασικές για την κατανόησή της, καθώς και τις κύριες λειτουργίες της.

Εισαγωγή

Οι φορείς που διαχειρίζονται τη συλλογική μας μνήμη, καθώς και οι επιστημονικοί φορείς που παράγουν έγκριτο περιεχόμενο, έχουν σημαντική και αξιόπιστη εμπειρία στη διαχείριση και τεκμηρίωση του ψηφιακού τους αποθέματος. Με την ανάπτυξη των τεχνολογιών πληροφορικής και την αυξανόμενη σημασία της ψηφιοποίησης και διατήρησης αυτού του ψηφιακού αποθέματος παρουσιάζονται σημαντικές ευκαιρίες αλλά και προκλήσεις όσον αφορά τη διάθεση και την αξιοποίησή του.

Πώς εξασφαλίζεται η διατήρηση του ψηφιακού περιεχομένου και η προβολή και η διάχυσή του στα ευρύτερα δυνατά πλαίσια;

Η πρόκληση της διασφάλισης της βιωσιμότητας των επενδύσεων που αφορούν την ψηφιοποίηση του πολιτιστικού και επιστημονικού αποθέματος είναι μεγάλη. Ζητούμενα είναι πλέον:

- Η εξασφάλιση της μακροχρόνιας διαθεσιμότητας και η ασφάλεια του ελληνικού ψηφιακού αποθέματος παρά τις τεχνολογικές αλλαγές και
- Η εξασφάλιση της ευρείας πρόσβασης σε αυτό το περιεχόμενο καθώς και αξιοποίηση και επανάχρηση του περιεχομένου μέσω καινοτόμων υπηρεσιών για την αποτελεσματικότερη διεξαγωγή έρευνας και εκπαιδευτικών, εκδοτικών και εκθεσιακών δραστηριοτήτων.

Η υπηρεσία αποθετηρίων SaaS του ΕΚΤ

Το ΕΚΤ στο πλαίσιο του θεσμικού του ρόλου για τη συλλογή, τεκμηρίωση και διάχυση της πολιτιστικής και επιστημονικής πληροφορίας της χώρας, αναπτύσσει μία ολοκληρωμένη πλατφόρμα υπηρεσιών που καλύπτουν όλο τον κύκλο ζωής του ψηφιακού περιεχομένου: την ασφαλή διαφύλαξη, την προτυποποιημένη τεκμηρίωση, την ανάδειξη και περαιτέρω χρήση του.

Οι υπηρεσίες αυτές απευθύνονται σε φορείς έγκριτου πολιτιστικού και επιστημονικού περιεχομένου και διατίθενται χωρίς κόστος γι'αυτούς.

Χρησιμοποιώντας το μοντέλο Software as a Service, οι υπηρεσίες διατίθενται κεντρικά από το ΕΚΤ και απομακρυσμένα, προς πολλούς φορείς ταυτόχρονα. Αυτό εξασφαλίζει οικονομίες κλίμακας στην παροχή των υπηρεσιών και απαλλάσσει τους φορείς από κόστη αγοράς και συντήρησης ειδικού εξοπλισμού και λογισμικού.

Με την υπηρεσία αποθετηρίων SaaS του ΕΚΤ εξασφαλίζεται για τους φορείς η επένδυση στην ψηφιοποίηση, καθώς και η βιωσιμότητα, διαφύλαξη, διαχείριση και ανοικτή διάθεση ψηφιακού πολιτιστικού και ερευνητικού περιεχομένου.

Βασικές έννοιες

Ένα **αποθετήριο** είναι μία ψηφιακή πλατφόρμα, ένα σύστημα που χρησιμεύει στην ηλεκτρονική απόθεση, διαχείριση και διάθεση ψηφιακού περιεχομένου (ήχου, στατικής και κινούμενης εικόνας, βίντεο, τρισδιάστατων αναπαραστάσεων και κειμένων) που χρήζει μακροχρόνιας διατήρησης.

Με τον όρο **ψηφιακό περιεχόμενο** εννοείται η ψηφιακή πληροφορία ενός φορέα που διατίθεται σε ποικιλία μορφών (κείμενα, οπτικοακουστικό υλικό κ.λπ.), δηλαδή το σύνολο των ψηφιακών τεκμηρίων και των μεταδεδομένων τους.

Τεκμήριο είναι μια πληροφοριακή πηγή σε οποιαδήποτε φυσική μορφή, που μπορεί να ταξινομηθεί και να περιγραφεί, για παράδειγμα, ένα βιβλίο, μια επιστολή, μια φωτογραφία, μία καταγραφή ήχου, μία ταινία, ένα άγαλμα.

Τεκμηρίωση είναι η διαδικασία περιγραφής ενός τεκμηρίου με τυποποιημένο τρόπο που το προσδιορίζει μοναδικά και το καθιστά προσβάσιμο και αξιοποιήσιμο.

Ψηφιακό τεκμήριο είναι η μονάδα τεκμηρίωσης, η οποία περιλαμβάνει ένα ή περισσότερα ψηφιακά αρχεία, τα οποία περιγράφονται σε βάθος με επιστημονικό τρόπο από σχετικά μεταδεδομένα.

Στο κάθε ψηφιακό τεκμήριο προσδίδεται ένας **μόνιμος προσδιοριστής**, δηλαδή ένα μοναδικό ψηφιακό αναγνωριστικό, που τον ταυτοποιεί και τον συνοδεύει διαχρονικά, ανεξάρτητα των τεχνολογικών αλλαγών.

Μεταδεδομένα είναι ένα σύνολο δομημένων πληροφοριών που περιγράφουν, ερμηνεύουν και προσδιορίζουν μία πληροφοριακή πηγή (ένα τεκμήριο), συμβάλλοντας στον εύκολο εντοπισμό και την αξιοποίησή της.

The screenshot shows the website interface for the Ergani Historical Archive. At the top, there is a navigation bar with links for 'Συλλογές', 'Τύποι περιεχομένου', 'Χρονολογίες', 'Παραγωγή', 'Τίτλοι', and 'Θεματικές κατηγορίες'. A search bar is present with a dropdown menu set to 'Ψηφιακό τεκμήριο' and a 'Σύνθετη Αναζήτηση' button. The main content area displays a record for a document titled 'Σκίτσο πολεμικού πλοίου'. On the left, there are two thumbnail images of the document. On the right, a table lists the document's metadata:

Τύπος:	Σκίτσα
Αναγνωριστικό:	GR_HAA_F00001_SF0004_FI0003.IT1520
Τίτλος:	Σκίτσο πολεμικού πλοίου
Παραγωγός (Πρόσωπο):	Κουρτζής, Μίτσας
Χρονολογία:	4 Αυγούστου 1926
Γλώσσα:	Γαλλικά
Διαστάσεις:	25x20 εκ.
Φυσικά χαρακτηριστικά:	Το τεκμήριο βρίσκεται σε κακή κατάσταση
Παρουσίαση περιεχομένου:	Σκίτσο πολεμικού πλοίου με τα επιχειρησιακά του χαρα κτηριστικά.
Θέμα:	Πλοία στην τέχνη
Εντοπισμός πρωτοτύπων:	Ιστορικό Αρχείο Αιγαίου Εργάνη
Όροι χρήσης:	© Historical Archive of the Aegean Ergani
Φορέας διαχείρισης:	Ιστορικό Αρχείο Αιγαίου Εργάνη, Κουντουριώτη 49, 81100 Μυτιλήνη
Όνομα τεκμηριωτή - Ημερομηνία επεξεργασίας:	Στουρνάρας Ευάγγελος 28 Φεβρουαρίου 2005
Διεύθυνση ψηφιακού αντικειμένου:	http://hdl.handle.net/11219/1026
Εμφανίζεται στις συλλογές:	Γραφικό Υλικό Αρχείο Οικογένειας Κουρτζή > Προσωπικά Έγγραφα

At the bottom, there is a section for 'Εξαγωγή σε:' with a dropdown menu set to 'Harvard' and buttons for 'text', 'html', 'word', and 'pdf'. Three callout boxes highlight key features: 'Ψηφιακό αρχείο τεκμηρίου' points to the document thumbnails, 'Μεταδεδομένα τεκμηρίου' points to the metadata table, and 'Αναζήτηση' points to the search bar.

Το αποθετήριο βασίζεται στο μοντέλο Software as a Service γνωστό στα ελληνικά ως **Λογισμικό ως Υπηρεσία**. Το SaaS είναι ένα μοντέλο παροχής λογισμικού, κατά το οποίο το λογισμικό και τα σχετικά δεδομένα φιλοξενούνται στην υπηρεσία Νέφους (Cloud).

Οι υπηρεσίες SaaS είναι προσβάσιμες από τους χρήστες διαδικτυακά και απομακρυσμένα. Δεν απαιτείται δηλαδή η τοπική εγκατάσταση και συντήρηση λογισμικού, εξυπηρετητών ή άλλων συστημάτων και υποδομών. Καθώς αυξάνονται οι χρήστες, μειώνεται το κόστος παροχής και συντήρησης της υπηρεσίας και με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται οικονομία κλίμακας στη χρήση των εργαλείων και υπηρεσιών που προσφέρονται από το λογισμικό.

Οφέλη

Για έναν φορέα που έχει στην κατοχή του ψηφιακό περιεχόμενο, η υπηρεσία αποθετηρίων SaaS προσφέρει:

Επικοινωνιακά οφέλη

- Διεθνή και διαχρονική προβολή του έργου του φορέα
- Ανάδειξη του ψηφιακού περιεχομένου του φορέα και ως εκ τούτου αύξηση της απήχρησής του
- Ένα επικοινωνιακό εργαλείο που ενδυναμώνει τη σχέση του φορέα με το κοινό του
- Παροχή στο κοινό του φορέα ενός εύχρηστου εργαλείου με δυνατότητες πολλαπλής αναζήτησης και πλοήγησης στο περιεχόμενο, διαμοιρασμού σε κοινωνικά δίκτυα και αποθήκευσης αγαπημένων αντικειμένων.

Οικονομίες κλίμακας

- Μείωση κόστους σε ανθρωποχρόνο, υποδομές και τεχνική υποστήριξη για τη διαφύλαξη και διάθεση του περιεχομένου του φορέα, μέσω σύγχρονων υπηρεσιών.

Στρατηγικά οφέλη

- Μακροχρόνια διαφύλαξη του ψηφιακού περιεχομένου, ανεξάρτητα των τεχνολογικών αλλαγών
- Συστηματική διάθεση του ψηφιακού περιεχομένου από ένα κεντρικό σημείο πρόσβασης
- Διάχυση, αξιοποίηση και επανάχρηση του περιεχομένου μέσω καινοτόμων υπηρεσιών και σύμφωνα με διεθνείς καλές πρακτικές
- Βελτιστοποίηση του εντοπισμού του ψηφιακού περιεχομένου του φορέα από τις μηχανές αναζήτησης, διασφαλίζοντας τη διαλειτουργικότητα με τρίτες υπηρεσίες, όπως συσσωρευτές μεταδεδομένων και διεθνείς μηχανές αναζήτησης, π.χ. Google.

Διαχειριστικά οφέλη

- Εύχρηστη οργάνωση και διαχείριση των ψηφιακών πόρων του φορέα
- Οργάνωση και τυποποιημένη τεκμηρίωση του ψηφιακού περιεχομένου σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα.

Υποστήριξη και βοήθεια

- Εκπαίδευση και διαρκή υποστήριξη στη χρήση της υπηρεσίας
- Αξιοποίηση εργαλείων σύγχρονης τεχνολογίας
- Υποστήριξη στη διαχείριση και εκκαθάριση των πνευματικών δικαιωμάτων.

Κοινωφέλεια

- Βιωσιμότητα και συμβατότητα με τις υιοθετούμενες εθνικές στρατηγικές για τη διάθεση των ανοικτών δημόσιων δεδομένων

Βασικά χαρακτηριστικά αποθετηρίου

Δημιουργία αποθετηρίου Συλλέγονται οι προδιαγραφές του αποθετηρίου μέσω ενός δικτυακού εργαλείου σχεδιασμού. Δημιουργείται μια beta έκδοση, όπου γίνονται ποιοτικοί έλεγχοι, διορθώσεις και εικαστική διαμόρφωση. Έπειτα, γίνεται η δημόσια διάθεση του αποθετηρίου. Η διαχείριση των ψηφιακών πόρων του φορέα γίνεται απομακρυσμένα μέσω ηλεκτρονικής σύνδεσης στο διαδίκτυο και με τη χρήση κωδικών πρόσβασης.

Τεκμηρίωση

Το αποθετήριο SaaS περιλαμβάνει ειδικές φόρμες τεκμηρίωσης για κάθε είδος υλικού, εργαλεία ελέγχου ορθότητας υποβολών και δυνατότητα επιστροφής σε ημιτελείς υποβολές για επεξεργασία.

Η τεκμηρίωση γίνεται σε βάθος και με βάση διεθνή και διαλειτουργικά πρότυπα, αλλά χάρη στις υπηρεσίες υποστήριξης χρηστών που παρέχει το ΕΚΤ, η διαδικασία υποβολής τεκμηρίου είναι απλή και εύληπτη.

Το σύστημα υποστηρίζει καθιερωμένα πρότυπα οργάνωσης περιεχομένου και μεταδεδομένων και την άμεση ενσωμάτωση νέων προτύπων και προηγμένων λειτουργιών για τη διατήρηση των φιλοξενούμενων δεδομένων.

Απόθεση και διαχείριση

Το περιεχόμενο, δηλαδή οι ψηφιακοί πόροι και τα μεταδεδομένα τους αποτίθενται στο αποθετήριο ένα προς ένα ή μαζικά.

Οι πόροι οργανώνονται σε συλλογές και κοινότητες, θεματικά, ή σε κατηγορίες ανάλογα με τις συλλογές του φορέα.

Τα αποθετήρια προσφέρουν και τη δυνατότητα εγγραφής και δημιουργίας προφίλ Μέλους. Με τη δημιουργία προφίλ και τις λειτουργίες που προσφέρονται σε εγγεγραμμένους χρήστες του αποθετηρίου, ο φορέας προσφέρει υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας στο κοινό του. Ταυτόχρονα, δίνεται η δυνατότητα στον φορέα να αξιολογήσει τη χρήση του αποθετηρίου μέσω αναφορών χρήσης και στατιστικών στοιχείων. Τέλος, ο φορέας διασυνδέεται καλύτερα με το κοινό του, προσφέροντας εγγραφή στο newsletter ή οποιαδήποτε άλλη επικοινωνιακή πλατφόρμα του.

Διαχείριση πνευματικών δικαιωμάτων

Για τη διασφάλιση της νόμιμης διάθεσης περιεχομένου και τη διαχείριση των πνευματικών δικαιωμάτων των τεκμηρίων, το αποθετήριο προσφέρει ένα ημι-αυτοματοποιημένο εργαλείο εκκαθάρισης για την έκδοση των κατάλληλων αδειών χρήσης.

Εικαστική και επικοινωνιακή ταυτότητα

Η επιφάνεια διεπαφής είναι παραμετροποιήσιμη, ώστε να εκφράζει την ταυτότητα του φορέα. Με εικαστικά, κείμενα και λογότυπο που παρέχει ο φορέας, το αποθετήριο εντάσσεται πλήρως στην υπάρχουσα ψηφιακή παρουσία του φορέα.

Λειτουργίες αναζήτησης και χρήσης

Ο τελικός χρήστης του αποθετηρίου έχει στη διάθεσή του μία εύχρηστη επιφάνεια διεπαφής που του προσφέρει ποικίλα κριτήρια αναζήτησης και διόδους πλοήγησης στο περιεχόμενο οι οποίες παρουσιάζονται στην αρχική σελίδα του αποθετηρίου.

Οι δίοδοι αυτές είναι λίστες, εικονίδια, χάρτες, χρονολόγια ή tag clouds (οπτικοποιημένο νέφος ετικετών), η κάθε μία εκ των οποίων αντιπροσωπεύει συχνότητα περιεχομένου.

Το κάθε ψηφιακό τεκμήριο έχει τη δική του καρτέλα, την καρτέλα τεκμηρίου, η οποία εμφανίζει το σύνολο της πληροφορίας σχετικά μ'αυτό.

Ο διαδικτυακός επισκέπτης μπορεί να εστιάσει στο ψηφιακό τεκμήριο, να εξάγει τα μεταδεδομένα σε διάφορους μορφότυπους ή να το διαμοιράσει στα κοινωνικά δίκτυα που συμμετέχει.

Προϋποθέσεις & διαδικασία υλοποίησης αποθετηρίου

Η υλοποίηση διαρκεί ορισμένες εβδομάδες και ακολουθεί τα εξής βήματα συνοπτικά:

Διαδικασία υλοποίησης αποθετηρίου

Πλαίσιο Συνεργασίας

Προσδιορισμός προδιαγραφών Αποθετηρίου

Μετάπτωση περιεχομένου στο αποθετήριο
(εφόσον απαιτείται)

Τεχνική υλοποίηση αποθετηρίου

Εκπαίδευση στη χρήση του Αποθετηρίου

Τεκμηρίωση περιεχομένου και φόρτωση
ψηφιακών αρχείων

Λειτουργία Αποθετηρίου-Υποστήριξη

Αναλυτικότερα τα βήματα υλοποίησης του Αποθετηρίου είναι:

Διαδικασία υλοποίησης αποθετηρίου	Ρόλος Φορέα	Ρόλος ΕΚΤ
Πλαίσιο Συνεργασίας	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ο Φορέας συμπληρώνει το Πλαίσιο Συνεργασίας. 3. Ο Φορέας υπογράφει το Πλαίσιο Συνεργασίας. 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Το ΕΚΤ συγκροτεί την τελική εκδοχή προς υπογραφή. 4. Υπογράφεται και από το ΕΚΤ και δίνεται ένα αντίγραφο στο Φορέα.
Προσδιορισμός προδιαγραφών & υλοποίηση αποθετηρίου	Ο Φορέας συμπληρώνει τις επιθυμούμενες προδιαγραφές στο ειδικά διαμορφωμένο δικτυακό Εργαλείο Σχεδιασμού (web wizard) και ανεβάζει τα ελεγχόμενα λεξιλόγια του, αν υπάρχουν.	Το ΕΚΤ αναπτύσσει το αποθετήριο σύμφωνα με τις συγκεκριμένες επιλογές που έχει κάνει ο Φορέας στο δικτυακό Εργαλείο Σχεδιασμού (web wizard).
Μετάπτωση περιεχομένου στο αποθετήριο (προαιρετικό)	Ο Φορέας αντιστοιχίζει τα δεδομένα του στο σχήμα του Αποθετηρίου.	Το ΕΚΤ υλοποιεί τη μετάπτωση του περιεχομένου στο αποθετήριο.
Έλεγχος αποθετηρίου και παραγωγικό αποθετήριο	Ο Φορέας ελέγχει τη beta έκδοση του αποθετηρίου και επισημαίνει διορθώσεις.	Το ΕΚΤ δίνει μια beta μορφή αποθετηρίου στο Φορέα για έλεγχο. Παράλληλα επιτελεί επιπλέον ελέγχους και τελειοποιεί τη λειτουργική μορφή με γραφιστικά και εικαστικά στοιχεία. Μόλις γίνουν οι έλεγχοι, προχωρά στη δημόσια διάθεσή του.
Εκπαίδευση στη χρήση του Αποθετηρίου	Ο Φορέας διαθέτει προσωπικό που θα διαβάσει τους οδηγούς, θα παρακολουθήσει την εκπαίδευση και βάσει αυτών θα επικοινωνεί με το ΕΚΤ για πρόσθετες ανάγκες υποστήριξης μέσω της σχετικής διαδικτυακής υπηρεσίας.	Το ΕΚΤ διαθέτει οδηγούς και πρόσβαση σε διαδικτυακές υπηρεσίες εκπαίδευσης & υποστήριξης.
Τεκμηρίωση περιεχομένου	Ο Φορέας τεκμηριώνει το νέο περιεχόμενο που επιθυμεί στο αποθετήριο.	Το περιεχόμενο (ή μεταδεδομένα) διαφυλάσσονται στα συστήματα του ΕΚΤ και ελέγχεται η διάθεση τους μέσω της e-υποδομής του αποθετηρίου.
Φόρτωση ψηφιακών αρχείων	Ο Φορέας μεταφορτώνει τα ψηφιακά τεκμήρια στο αποθετήριο.	Το σύνολο του περιεχομένου (μεταδεδομένα και ψηφιακά τεκμήρια) διαφυλάσσεται στα συστήματα του ΕΚΤ και ελέγχεται η ποιοτική διάθεσή του μέσω της e-υποδομής του αποθετηρίου.
Λειτουργία Αποθετηρίου	Το αποθετήριο περνάει σε παραγωγική λειτουργία όταν αποφασίσει ο Φορέας. Παρέχεται η δυνατότητα συνεχούς προσθήκης και επεξεργασίας του περιεχομένου.	Το σύνολο του περιεχομένου (μεταδεδομένα και ψηφιακά τεκμήρια) διαφυλάσσεται στα συστήματα του ΕΚΤ και διασφαλίζεται η ποιοτική διάθεσή του μέσω της e-υποδομής του αποθετηρίου.
Υποστήριξη	Ο Φορέας υποβάλλει σε ειδική διαδικτυακή υπηρεσία οποιοδήποτε αίτημα ή απορία έχει αναφορικά με την υπηρεσία αποθετηρίου.	Το ΕΚΤ διαθέτει πρόσβαση σε διαδικτυακή υπηρεσία υποστήριξης και ανταποκρίνεται στα αιτήματα του Φορέα.

Οι όροι της συνεργασίας

Το ΕΚΤ αναλαμβάνει την υλοποίηση και την υποστήριξη της λειτουργίας του αποθετηρίου. Πιο συγκεκριμένα:

- Το εγκαθιστά, δημιουργεί τις αρχικές συλλογές και κοινότητες, οργανώνει τη μετάπτωση των δεδομένων του φορέα μαζικά και εξουσιοδοτεί τους βασικούς χρήστες του συστήματος, τον επιμελητή, τον τεχνικό υπεύθυνο και τους τεκμηριωτές.
- Προσφέρει ολοκληρωμένες υπηρεσίες υποστήριξης χρηστών. Διαχειρίζεται το Κέντρο Βοήθειας, την ηλεκτρονική, δηλαδή, υποστήριξη χρηστών, η οποία προσφέρει άμεσες απαντήσεις και βοήθεια σε όλα τα βήματα της απόθεσης και τεκμηρίωσης του περιεχομένου.
- Συγκροτεί εύληπτα διαδικτυακά εργαλεία εκμάθησης του συστήματος, όπως εγχειρίδια χρήσης και τηλεκπαίδευση χρηστών (e-learning). Με αυτή την εργαλειοθήκη, η διαδικασία τεκμηρίωσης γίνεται εύκολη, κατανοητή και όσο το δυνατόν ταχύτερη.

Από την πλευρά του φορέα, για την υλοποίηση ενός αποθετηρίου SaaS ισχύουν οι εξής προϋποθέσεις:

- Η ύπαρξη έγκριτου ψηφιοποιημένου ή υπό ψηφιοποίηση πολιτιστικού ή επιστημονικού περιεχομένου, μερικώς ή στο σύνολό του τεκμηριωμένο και για το οποίο ο Φορέας έχει άδειες διάθεσης στο διαδίκτυο.
- Προσωπικό που θα καθορίσει τις προδιαγραφές ανάπτυξης του αποθετηρίου στο διαδικτυακό Εργαλείο Σχεδιασμού αποθετηρίου (wizard) και το οποίο θα κάνει την τεκμηρίωση και απόθεση του περιεχομένου στο αποθετήριο.
- Μια καλή σύνδεση στο διαδίκτυο.
- Όραμα για την αξιοποίηση, διάθεση και ανάδειξη του ψηφιακού αποθέματος!

Προσωπικό υποστήριξης αποθετηρίου

Για την υλοποίηση ενός αποθετηρίου SaaS ο φορέας χρειάζεται μια μικρή ομάδα έργου η οποία θα πρέπει να ανταποκρίνεται τους εξής ρόλους:

Ο **τεκμηριωτής** είναι ο ρόλος που αναλαμβάνει την αρχειοθέτηση στο αποθετήριο. Απαιτείται μια γνώση παρόμοιων συστημάτων τεκμηρίωσης ή κάποιος χρόνος για εκμάθηση του συστήματος με την προσφερόμενη δικτυακή βοήθεια.

Επιλέγει από τις προτυποποιημένες ψηφιακές φόρμες τεκμηρίωσης της υπηρεσίας SaaS τη φόρμα που ανταποκρίνεται στο είδος και στη φύση του περιεχομένου του, και στη συνέχεια ακολουθεί την αυτοματοποιημένη διαδικασία τεκμηρίωσης. Παρέχονται οδηγίες βήμα προς βήμα, ενώ τα περισσότερα πεδία επιλέγονται από μενού, ως εκ τούτου πρόκειται περί μιας σχετικά απλής και ευέλικτης διαδικασίας.

Ο τεκμηριωτής καλό θα είναι να έχει ικανή γνώση του περιεχομένου και να διαθέτει κατάλληλες γνώσεις για τη διαχείριση των ψηφιακών αρχείων, εφόσον θα μεταφορτώνει τα ψηφιακά υποκατάστατα στη φόρμα τεκμηρίωσης, συμπληρώνοντας τα μεταδεδομένα τους.

Τη διαδικασία ελέγχου ποιότητας τεκμηρίωσης την αναλαμβάνει ο **επιμελητής**. Ο επιμελητής είναι ο υπεύθυνος του αποθετηρίου στο Φορέα. Είναι ο ρόλος με τη μεγαλύτερη δικαιοδοσία στο αποθετήριο, γιατί αυτός έχει δικαιώματα να προσθέσει συλλογές, να εγκρίνει υποβολές τεκμηρίων και να εισάγει ο ίδιος τεκμήρια.

Δεν είναι απαραίτητο να διαθέτει γνώσεις σχετικές με υπολογιστικά συστήματα. Αρκούν βασικές γνώσεις χειρισμού ηλεκτρονικού υπολογιστή και βέβαια, ο αναγκαίος χρόνος για να μελετήσει τα εργαλεία υποστήριξης του συστήματος.

Ο επιμελητής θα επικοινωνεί με το ΕΚΤ για διάφορα θέματα κατά τη διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης του αποθετηρίου. Θα έχει, επομένως, καλή γνώση του προς απόθεση περιεχομένου και θεμάτων τεκμηρίωσης.

Τέλος, θα χρειαστεί και ένας **τεχνικός υπεύθυνος** ο οποίος διαχειρίζεται τις μη-τεκμηριωτικές εργασίες του αποθετηρίου, όπως είναι οι εγκρίσεις εγγραφών μελών και η επικοινωνία με το ΕΚΤ για τεχνικά θέματα.

Είναι χρήσιμο να είναι ένα μέλος του προσωπικού ή εξωτερικός συνεργάτης με καλή γνώση υπολογιστών και τεχνικές δεξιότητες.

Περαιτέρω πληροφόρηση

Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του έργου:

http://www.epset.gr/el/SaaS_Services

Περιηγηθείτε στα υλοποιημένα από το ΕΚΤ αποθετήρια:

Ιστορικό Αρχείο Αιγαίου «Εργάνη»

<http://www.ergani-repository.gr>

Αποθετήριο Εκπαιδευτικού Περιεχομένου για την Ακρόπολη

<http://repository.acropolis-education.gr>

Αποθετήριο της Εταιρείας Ελεύθερου Λογισμικού/Λογισμικού Ανοικτού Κώδικα

<http://repository.ellak.gr>

Παράρτημα: Πλαίσιο Συνεργασίας για παροχή υπηρεσιών SaaS από το ΕΚΤ

Το Πλαίσιο Συνεργασίας είναι διμερές κείμενο που ρυθμίζει τις σχέσεις μεταξύ του ΕΚΤ και του φορέα που το συνυπογράφει και στο οποίο:

- περιγράφεται το χρηματοδοτικό και θεσμικό πλαίσιο εντός του οποίου πραγματοποιείται η συνεργασία,
- εξειδικεύονται οι υπηρεσίες που προσφέρονται από το ΕΚΤ,
- προσδιορίζεται ο τρόπος διαχείρισης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας,
- αποτυπώνονται οι υποχρεώσεις των μερών, και
- δίνονται οι συντεταγμένες της μελλοντικής τους συνεργασίας εντός των ορίων των χρηστών συναλλακτικών ηθών και της καλής πίστης.

Πρωταρχικός σκοπός του Πλαισίου Συνεργασίας είναι να λειτουργήσει ως μια αποτύπωση των διαδικασιών που θα τηρηθούν προς επίτευξη ενός κοινώς επιθυμητού αποτελέσματος και όχι ως εργαλείο αυστηρής εξασφάλισης νομικής δεσμευτικότητας. Η εφαρμογή του εναπόκειται, μεταξύ άλλων, και στο ευρύτερο θεσμικό πλαίσιο των φορέων που το συνυπογράφουν, καθώς και τα καταστατικά τους κείμενα.

Το κείμενο του πλαισίου συνεργασίας περιλαμβάνει προβλέψεις για τα ακόλουθα:

1. Υποχρεώσεις που αναλαμβάνει το ΕΚΤ έναντι του φορέα και περιγραφή προσφερόμενων υπηρεσιών, οι οποίες περιλαμβάνουν:
 - Την παροχή αποθετηρίου ως υπηρεσίας από το ΕΚΤ. Με το αποθετήριο αυτό μπορεί ο φορέας να αποθέτει, διατηρεί, διαχειρίζεται και διαθέτει το ψηφιακό του περιεχόμενο και τα σχετικά μεταδεδομένα σύμφωνα με διεθνή πρότυπα.
 - Την παροχή οδηγιών, οδηγών και εκπαίδευσης στο φορέα για την τεκμηρίωση του περιεχομένου του σύμφωνα με διεθνή πρότυπα.
 - Την παροχή υποστήριξης στον φορέα για το άνοιγμα και τη διασύνδεση του περιεχομένου και μεταδεδομένων του.
2. Υποχρεώσεις του Φορέα απέναντι στο ΕΚΤ και τη συνδρομή του για την ομαλή εφαρμογή του Πλαισίου μέσω της παροχής όλων των νομικών, τεχνικών και οργανωτικών μέσων, προκειμένου να υλοποιεί το ΕΚΤ τις παρεχόμενες από αυτό υπηρεσίες.
3. Προβλέψεις περί προστασίας πνευματικής ιδιοκτησίας. Περιλαμβάνουν τα εξής:
 - δέσμευση του φορέα για την κατά το δυνατόν αρτιότερη εκκαθάριση των σχετικών δικαιωμάτων επί του υλικού (περιεχομένου και μεταδεδομένων) που παρέχονται από το φορέα στο ΕΚΤ,
 - το σύνολο των μεταδεδομένων και δεδομένων του αποθετηρίου παραμένουν πνευματική ιδιοκτησία του Φορέα, με αδειοδότηση στο ΕΚΤ στον βαθμό που είναι αναγκαίος για την πραγματοποίηση των οικείων εργασιών, και
 - παροχή των μεταδεδομένων του αποθετηρίου ως ανοικτών δεδομένων και του περιεχομένου ως περιεχομένου ανοικτής πρόσβασης.
4. Καθορισμός προσώπων και από τα δύο μέρη για την υλοποίηση του πλαισίου.
5. Προβλέψεις περί της διάρκειας / λήξης / τροποποίησης του πλαισίου συνεργασίας.
6. Αναφορά στο εφαρμοστέο δίκαιο και τον τρόπο επίλυσης διαφορών.

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL
DOCUMENTATION
CENTRE

Υπηρεσίες SaaS

Διαφύλαξη, Ανάδειξη,
Επανάχρηση Ψηφιακού
Περιεχομένου

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής
Ανάπτυξης

ψηφιακή Ελλάδα
Όλα είναι δυνατό
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
"Ψηφιακή Σύγκλιση"

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
Πρόγραμμα για όλους

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η υπηρεσία Αποθετηρίων SaaS του ΕΚΤ αναπτύσσεται στο πλαίσιο της Πράξης "Πλατφόρμα Παροχής Υπηρεσιών Κατάθεσης, Διαχείρισης και Διάθεσης Ανοικτών Δεδομένων και Ψηφιακού Περιεχομένου", η οποία εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Ψηφιακή Σύγκλιση" (ΕΣΠΑ), με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.